

Aan de informateurs

BioLogisch Limburg
KVK 73080993

Steegstraat 5
6041 EA Roermond

Postbus 960
6040 AZ Roermond

www.biologischlimburg.com
info@biologischlimburg.com

Datum 1-5-2023
Betreft Zienswijze vanuit BioLogisch Limburg
Kenmerk 230501/DP/AJC

Zienswijze vanuit de biologische land- en tuinbouw Limburg

Aanleiding

We staan voor grote uitdagingen in onze provincie. Het klimaat verandert waardoor de aarde opwarmt, de zeespiegel stijgt en we meer te maken hebben met extreem weer. Om ons heen zien we dat veel soorten planten en dieren verdwijnen. Het lukt maar niet goed om de kwaliteit van ons water en de natuur te verbeteren. We maken ons zorgen over het leefklimaat in onze provincie. We moeten aan de bak.

Van de 27 EU-landen staat Nederland wat betreft het aandeel biologische landbouw, met ruim 4% op de 22ste plaats. Binnen Nederland bungelt Limburg met zo'n 2% onderaan, samen met Zeeland.

De provincie Limburg ziet zich tot taak gesteld plannen te maken om met de uitdagingen aan de slag te gaan. Europa en Nederland hebben ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Europees wordt gestreefd naar 25% van het landbouwareaal om te schakelen naar biologisch. Nederland stelt zich tot doel om in 2030 15% van het areaal biologische landbouw te hebben. Vanuit de biologische sector wordt dit van harte ondersteund. Echter kan deze ambitie alleen slagen wanneer de consumptie minimaal dezelfde groei doormaakt.

In dit betoog wil BioLogisch Limburg vanuit kennis en ervaring, bijdragen aan de antwoorden op de grote uitdagingen. We gaan in op:

- a) Wie is BioLogisch Limburg
- b) Wat heeft de biologische sector te bieden
- c) Wat vragen we als biologische sector

a) Wie is BioLogisch Limburg?

BioLogisch Limburg is een vereniging van 45 biologische ondernemers in Limburg die de biologische land- en tuinbouw in de provincie wil stimuleren en professionaliseren. Hiervoor werken we samen op het vlak van afzet, kennis en belangenbehartiging.

Ruim 50% van de agrarische biologische bedrijven is lid van Biologisch Limburg.

BioLogisch Limburg is één van de initiatiefnemers van het actieplan 'Naar een Natuurinclusieve landbouw'. Het actieplan is de route naar een situatie waarin alle agrarische ondernemers in Limburg in 2030 actief zijn met natuurinclusieve landbouw.

Naast BioLogisch Limburg zijn ook de LLTB, Stichting Natuurinclusieve Landbouw, Coöperatie Natuurrijk Limburg, de Natuur en Milieufederatie Limburg, Provincie Limburg, Wageningen University & Research, HAS Hogeschool en Waterschap Limburg betrokken.

Voor de uitvoering heeft de provincie € 1 miljoen euro beschikbaar gesteld.

b) Wat heeft de biologische sector te bieden?

De biologische sector heeft de afgelopen decennia veel kennis en ervaring opgedaan met het produceren van duurzaam voedsel. Daarmee heeft de sector een duidelijke visie hoe de biologische landbouw kan helpen om op een perspectiefvolle manier de transitie vorm te geven. De biologische landbouwmethode is een volwaardig landbouwsysteem welke vele milieudoelstellingen als basis heeft en steeds verder wetenschappelijk is onderbouwd. Dit systeem is ook nog eens Europees wettelijk gecertificeerd met een eigen verordening, borging en logo, welke is aangevuld met bovenwettelijke Nederlandse normen. Alles geborgd van grond tot mond.

1 Een volwaardig en wettelijk geborgd landbouwsysteem

Biologisch is niet zomaar een keurmerk. Gebaseerd op 4 basisprincipes: Zorg, Ecologie, Gezondheid, Eerlijkheid, is het biologische systeem een volwaardig, volledig en geborgd systeem, verankerd in EU wet -en regelgeving. In Nederland door SKAL gecontroleerd. De 4 basisprincipes zijn internationaal afgesproken en functioneren als pijlers onder de werkwijze van biologische landbouwmethodes. Ze sluiten naadloos aan bij Sustainable Development Goals (SDG-normen). De pijlers komen in de praktijk van biologische landbouw in vele aspecten duidelijk naar voren: arbeidsvreugde, biodiversiteit, economisch handelen en gezondheid van natuur, dier en mens.

2 De biologisch land- en tuinbouw draagt positief bij aan:

A. Stikstof (en andere uitstoot).

Uit recent onderzoek van de WUR door van Plomp en Migchels (2021) blijkt dat de ammoniakemissie op onderzochte biologische bedrijven 22% lager was in vergelijking tot onderzochte gangbare bedrijven. Eerdere studies laten zien dat emissie van broeikasgassen substantieel lager is.

B. Biodiversiteit.

Goede bodemkwaliteit met hoge biodiversiteit zijn nodig om een levendige productie te kunnen behalen. De biologische bedrijfsvoering geeft een boost aan biodiversiteit, in soorten en aantallen zowel boven de grond als onder de grond. Een bedrijfsvoering die zich kenmerkt door het uitsluiten van het gebruik van kunstmest en chemische middelen, het opnemen van een groot aantal gewassen in het teeltplan en het breed inzetten van groenbemestermengsels. Dit heeft nadrukkelijk positieve gevolgen voor de vruchtbaarheid van de grond en daarmee de opbrengst en kwaliteit van de gewassen (Gazdag et al 2019).

Belangrijk is ook om de voortgang op landschapsniveau te bekijken (Winqvist et al 2011). Het overdragen van een gezond biologisch bedrijf aan de volgende generatie is tevens een vorm van goed rentmeesterschap. Het biologisch denken is een vorm van anders tegen kansen en bedreigingen aankijken. Deze opvattingen passen uitstekend bij de adaptie-opgave. 'Biologische' grond is beter weerbaar tegen uiterst droge-, natte-, warme- en koude omstandigheden.

C. Waterkwaliteit.

Ook de bijdrage aan een goede waterkwaliteit en biodiversiteit in en rond water kan toegeschreven worden aan de biologische land- en tuinbouw. Er vindt minder uitspoeling plaats naar grond- en oppervlaktewater, omdat de biologische land- en tuinbouw simpelweg geen gebruikmaakt van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen.

D. Klimaat.

De biologische landbouw is niet alleen klimaat adaptief maar is ook een klimaatvriendelijk landbouwsysteem. Minder emissie van broeikasgassen en andere schadelijke stoffen en meer vastlegging van CO₂ in de bodem.

3. *Opbrengsten: laten zien dat het kan!*

De afgelopen decennia hebben de biologische bedrijven laten zien dat met een beperkte input, goede resultaten worden behaald. Door een andere kijk op produceren worden resources beter ingezet en benut. Gemiddeld scoren biologische bedrijven ook economisch beter. Dit komt vooral door de meerprijs die de boer ontvangt. De consument zal deze hogere prijs blijvend moeten willen betalen. Mede daardoor en door de schaal en de grote diversiteit is de sector kwetsbaar en zijn de rendementsverschillen groot.

4. *Kennis en ervaring.*

De biologische land- en tuinbouw in Limburg is regionaal en sectoraal georganiseerd. Samen met andere biologische land- en tuinbouworganisaties in Nederland vormen zij het BioHuis.

5. *Biologische Landbouw vermindert tegenstellingen tussen natuurbelangen en landbouw.*

De biologische land- en tuinbouw laat zien dat zij in staat is de jarenlang groeiende kloof tussen landbouw en natuur te verkleinen. Enerzijds is het biologisch landbouwsysteem veel minder belastend voor natuur, anderzijds zijn de biologische ondernemers zich veel meer bewust van de noodzaak keuzes te maken om natuurontwikkeling te bevorderen.

c) Wat vragen we als biologische sector?

Om de doelstellingen waar te maken zullen de randvoorwaarden gunstig moeten zijn. Soms zal de provincie een belangrijke rol kunnen spelen in het creëren van de randvoorwaarden. Soms is deze rol minder voor de hand liggend. Wel kan het een taak zijn van de provincie om in deze situaties haar invloed te doen gelden in de contacten met organisaties van overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven die wel een rol van betekenis hebben. Hieronder volgen de onderwerpen die van belang zijn voor het welslagen. We hebben daarbij hier en daar concrete doelen geformuleerd.

1. *Inzetten op stimulering van de biologische markt en afzet.*

Als biologische sector ondersteunen we de doelstellingen van de minister in het actieplan 'Groei van biologische productie en consumptie'.

Daarbij is de sector van mening dat er meer focus moet komen te liggen op de consumptie en afzet van biologische producten. Immers, als de biologische producten niet worden gegeten, zal de doelstelling 15% biologisch areaal niet duurzaam worden gehaald.

- a. Lange tijd leek het woord biologisch in de ban gedaan. Het b-woord dat niet mag worden genoemd. Tijd voor duidelijkheid. Benoem biologisch landbouw als een reële vorm van landbouw die een substantiële meerwaarde heeft als het gaat om:
- Klimaat
 - Biodiversiteit
 - Bodem
 - Milieu
 - Dierenwelzijn
 - Gezondheid
- b. Geef als provincie het goede voorbeeld. Op talloze manieren kan de provincie laten zien hoe het anders kan. Bijvoorbeeld in kantines door het serveren van biologisch eten en drinken, bij voorkeur uit de regio. Doelstelling: minimaal 50% biologische catering in 2027. 2023 10%. Elk jaar 10% erbij.
- c. Neem in de aanbestedingen en vergunningen bij hoofdstuk maatschappelijk verantwoord ondernemen een passage op over de bedrijfs catering. Doelstelling: vanaf 2025 in alle nieuwe aanbestedingen en vergunningen staat vermeld dat, in geval van bedrijfskantines en bedrijfs catering, in 2030 50% van de ingrediënten biologisch zijn. Vanaf 2026 10%. Elk jaar 10% erbij.
- d. Stimuleer een gezonde voedingsomgeving op en rond scholen, sportparken, sportkantines, zorginstellingen en stations. Doelstelling: elk jaar 10% erbij, te beginnen in 2024 met 10% biologisch.
- e. Stimuleer gemeenten, breng ze bij elkaar om actief te worden over bovengenoemde punten. Doelstelling: minimaal 50% biologische catering in 2028. In 2024 10%. Elk jaar 10% erbij.
- f. Onderzoeken welke mogelijkheden de omgevingswet biedt om ruimte te creëren voor regionale duurzame biologische voedselprojecten. Doelstelling: april 2023 terugkoppeling.
- g. Actief ondernemers vinden die aan de slag willen met het thema duurzaam biologisch voedsel. Stimulering middels nudging en positieve discriminatie. Doelstelling: 2023 3 bedrijven die stappen zetten, 2024 4 bedrijven erbij, 2025 5 bedrijven erbij.
- h. Betrek ook jongeren, zodat zij kunnen meebeslissen over hun eigen voedseltoekomst. Denk na over een generatietoets bij voedselbeleid.
- i. Een belangrijke reden waarom niet-bio in de winkel goedkoper is, is dat bepaalde kosten niet gerekend hoeven te worden. Simpelweg omdat bij schade toegebracht aan het milieu, klimaat of biodiversiteit er geen rekening op de mat van de betrokkene valt. *True cost pricing* kan een bijdrage zijn om inzicht te krijgen in deze kosten. Doelstelling: onderzoek de mogelijkheden om kosten te leggen waar ze zijn gemaakt.
- J De Limburgse Retail stimuleren om meer biologische producten op te nemen en deze een prominente plaats in het schap te geven. Doelstelling: minimaal 15% van het assortiment biologisch in 2030. 10% in 2027. 6% in 2025.
- k. Recent zijn er tal van publicaties verschenen over het marge- en prijsbeleid van de grootwinkelbedrijven. Veelal is de conclusie dat er een gebrek aan transparantie is en dat de marge op veel biologische producten extra hoog zijn. Breed is de indruk dat de grootwinkelbedrijven nog grote stappen zullen moeten zetten. Doelstelling: bevorderen van de financiële transparantie in de keten en vooral de grootwinkelbedrijven. Bevorderen dat de winkelmarge op bioproducten en niet-bioproducten nominaal gelijk zijn en dat bioproducten een prominente plaats krijgen in de winkelschappen.

2. *Verbetering positie bestaande biologische bedrijven.*

Ook de biologische bedrijven staan voor uitdagingen. Sommige specifiek voor biologisch en andere omdat de mainstream geen of onvoldoende rekening houdt met de biologische sector.

- a. Benader in gebiedsprocessen biologisch als een oplossingsmogelijkheid tussen landbouw en natuur. Zet op deze manier de natuurinclusiviteit op biologische bedrijven in.
- b. Op dit moment is er een krap aanbod aan biologische mest. De meeste biologische mest komt van buiten de provincie. Op biologische plantaardige bedrijven zijn rustgewassen zoals grasklaver belangrijk voor een goede bodemvruchtbaarheid. Deze gewassen zijn naast afvalstromen uit de voedingsindustrie bestemd voor diervoer. Gebruik gebiedsprocessen om binnen de draagkracht van het gebied tot meer sectoraal grondgebonden landbouw te komen met als uitgangspunt regionale gesloten kringlopen zodat voedergewassen, afvalstromen en dierlijke mest efficiënt benut en verdeeld wordt.
- c. Veel acties moeten worden gefinancierd uit algemene middelen. De biologische sector is gebaat bij meer specifieke toewijzing van middelen. Een geormerkt budget voor puur biologisch onderzoek wordt node gemist. Private cofinanciering, zoals het huidige systeem vraagt, is immers vrijwel niet te vinden als het doel is om bijvoorbeeld minder mest en bestrijdingsmiddelen te gebruiken.
- d. De biologische sector kan een belangrijk instrument zijn om de GLB- doelen te behalen en een deel van de oplossing zijn, voor het stikstofprobleem. Biologische bedrijven hebben een hogere biodiversiteit en blinken uit in duurzaam bodembeheer en hebben een lagere ammoniakemissie. Laat biologische bedrijven maximaal profiteren van de eco-regelingen en natuursubsidies. Biologische bedrijven worden ook wel 'green by definition' genoemd en voldoen automatisch aan het niveau goud.
- e. Veel beperkende regelgeving in de land- en tuinbouw vloeit voort uit het tegengaan van excessen van overlast en milieuschade vanuit de gangbare landbouw. Het is goed mogelijk om in regelgeving specifieke (uitzonderings)regels op te nemen voor biologische land- en tuinbouwbedrijven. Het wettelijk geborgde Skal-certificaat biedt voldoende juridische handvatten om afzonderlijke regels te rechtvaardigen.

3. *Stimuleren omschakelen*

Omschakelen is een ondernemerskeus waar veel bij komt kijken. Nieuwe teeltmethode, nieuwe gewassen, nieuwe keten- en afzetpartners, nieuw teeltplan, andere machines, financiële overbrugging omschakelperiode. Een goede begeleiding is dan onmisbaar.

4. *Regulier overleg met de biologische sector.*

De komende periode gaat er veel veranderen. In deze verandering kan de biologische sector in Limburg een belangrijke bijdrage leveren. Het is wenselijk dat er regelmatig overleg is tussen provincie Limburg en de biologische sector.

Doelstelling: 1 keer per kwartaal biologisch overleg.

Namens het bestuur van de vereniging BioLogisch Limburg,

Met vriendelijke groet,

John Janssen, voorzitter

BioLogisch Limburg

Samen voor(t) gaan in transitie